

FERENCVÁROSI TERMÉSZETBARÁTOK SPORTKÖRE

D E L F I N

Könnyűbúvár Szakosztály

Budapest, IX.ker. Közraktár u. 4.

Tel: 176-910

K U T A T Á S I J E L E N T É S

1 9 8 4 .

1. Tárgyévi munkaterv és végrehajtásának értékelése

1.1. Molnár János-barlang

a/ A barlang vízalatti részeinek feltárása, részletes térkép és fotódokumentáció készítése.

A munkát a várakozásnál nagyobb eredménnyel sikerült végeznünk. Részletes eredmények ismertetése a 3.1.2. pontban.

b/ Vízösszetétel és iszapvizsgálatok végzése.

c/ A vízalatti barlangkutató módszereinek és eszközeinek fejlesztése. /Elmaradt a 3.1. pontban ismertetésre kerülő okok miatt./

1.2. Esztramosi Rákóczi- és Surrantós-barlangok

a/ A barlangok vízalatti területeinek feltárása.

Komoly eredményt sikerült elérnünk. Ismertetése a 3.2.1. pontban.

b/ A vízalatti, illetve szifonon túli területek térképezése és a meglévő térképek pontosítása.

A munka folyamatban van, de a vízalatti területek nagysága miatt befejezni nem sikerült.

c/ Egyszerű műszeres mérések.

Időhiány miatt a tervezett mérésekre nem került sor.

d/ Fotódokumentációból hiányzó területeken elvégeztük.

e/ Beépített eszközök karbantartása.

Folyamatosan végezzük.

f/ Morfológiai és genetikai vizsgálatok.

Adatgyűjtést végeztünk, de a feldolgozásig még további munkát igényel.

2. Csoportélet

Könnyűbúvár Szakosztályunk az FTSK keretén belül működik. A vízalatti barlangkutató, mint a hazai búvárkodás egyik formája jelentős szerepet tölt be a Szakosztály életében. Szinte mindenki előbb-utóbb tevékeny részesévé válik a barlangkutató csoport munkájának. Jelenleg 15 fő MKBT tagunk van.

A kutatási munkához szükséges pénzeszközöket társadalmi munkák végzésével teremtjük meg.

Mivel barlangkutatóink nem önálló csoportokat képviselnek, ezért összejöveteleiket a DELFIN Kb. Szakosztály keretén belül tartják. Ezek a csoporttalálkozók minden héten csütörtökön a IX. kerületi Közraktár u. 4-ben zajlanak.

Itt rendszeres búvártovábbképzés, a feladatok megbeszélése, valamint kiértékelése folyik.

Csapatunk évek óta résztvevője a különbözőbarlangos találkozók, versenyeknek. 1984. évben a KINIZSI-KUPA barlangversenyen II. helyezést értünk el, és több éves jó szereplésünkkel elnyertük az 1985-ös verseny rendezési jogát.

Négy tagunkat felvettek a kutatásvezetői képesítéssel rendelkezők listájára.

Egy fő sikeres barlangi túravezetői vizsgát tett.

Csapatunk főleg vízalatti barlangokkal foglalkozik, de szívesen keressük fel a száraz barlangokat is. Túránk idén is a barlangok minél szélesebb körű megismerését tették lehetővé.

A IX. kerületi Sportnapok során kiállításon mutattuk be felszerelésünket és tevékenységünket.

3. Beszámoló a Molnár János-barlangban
végzett feltáró tevékenységről

3.1. Kutatási engedély

Szakosztályunk 1972. évtől kezdve végez kutató munkát a barlangban. Az OKTH Budapesti Felügyelősége által kiadott 166/F-1/1982. számú kutatási engedélyünk 1984. március 31-én lejárt. Kérelmünkre, a fenti szerv 33/6-2/1984. számú határozatával engedélyezte a barlang kutatását.

Az OKTH Igazgatási és Jogi Főosztálya 2367-2/84. sz. határozata a kiadott engedélyt megsemmisítette.

Hosszadalmas eljárás után 1984. október 17-én /33/6-7/1984.sz/ ismét engedélyezték a barlang kutatását.

3.1.2. Feltáró jellegű tevékenységünk ismertetése

Az elmúlt év során kialakult helyzet miatt lényegesebb kevesebb, mindössze 9 alkalommal juthattunk be a barlangba, átlag 4 fős csoportban. Az összes merült idő 23 óra 35'.

Az előzetesen meghatározott kutatási tervnek megfelelően a barlang pontos felmérését már 1983-ban elkészítettünk.

A térkép szerkesztési munkái során több adat ismételt ellenőrzése vált szükségessé, és egyéb kiegészítő szelvényezési munka is ezévre maradt. A feladat 5 alkalommal történt merüléssel elvégződött. Az OKTH áprilisi határozata miatt a kutatómunka megszakadt.

A merülések szüneteltetésének időszakában elkészült a térkép és több pontban érdekes összefüggések lehetőségét mutatta.

Ezek a következők voltak:

- a/ Delfin-ág és a Fekete-fal előtti kürtő között.
- b/ Óriás-terem és a Hidegvíz útja között.
- c/ Hidevív útja és az Óriás-terem alsó szintje között.
- d/ Oti-keserve utáni terem és a Neo-Dexion-ág között.
- e/ István-terem és az Óriás-terem alsó szintje között.

Amikor október 17-én ismét engedélyt kaptunk a barlang kutatására úgy határoztunk, hogy az idő rövidegére való tekintettel elhagyjuk a kutatási terv 2. és 3. pontjában meghatározott feladatok elvégzését és minden erőnket az összefüggések bizonyítására fordítjuk.

Ez a feladat azért került előtérbe, mert siker esetén biztosíthatja a zárt sokszögmenet kialakítását és így az elkészült térkép ellenőrzését.

Az előző felsorolások jelzései alapján a "B" feltételezést bontás útján bizonyítottuk. Az "A" és "C" feltételezés igazolása még nem sikerült, a jelentős mennyiségű iszaplerakódás miatt.

A "D" és "E" feltételezés vizsgálatára még nem került sor. Az összefüggési vizsgálatok során egy hasadékot sikerült szabaddá tenni a Hidegvíz-útja Óriás-teremmel párhuzamos szakaszában a 85,3 mBf magasságú pontnál. Ez a hasadék egyelőre bűvar számára nem járható. A hasadék vizsgálata és további bontása azért fontos, mert remény van rá, hogy a barlang ismert járatánál, illetve járatainál nyugatabbra vezet. Az ismert járatok egy felszínen kimutatott vetőig nyúlnak, míg ez a vetőtől indul.

Tovább bontottuk a Melegvízes-ág bejárati szakaszát és úgy néz ki, hogy rövidesen sikerült bűvar számára is járhatóvá tenni. A Fekete-falnál megbontottuk az üledéket, hogy az így kialakított részüvel elháríthassuk az omlásveszélyt a Melegvízes-ág bejáratánál. A bontás során apró hasadékok váltal szabaddá, ahonnan melegvíz beáramlás tapasztalható. A repedések könnyen tágíthatók és elképzelhető, hogy ezen a helyen könnyebben be lehet jutni a Melegvízes-ág eddig ismeretlen szakaszáig.

A bontási munka elvégzése 1985. évre maradt.

Az Óriás-terem alsó szintjén feltárunk egy hasadékot, amely reményt nyújtott a Hidegvíz útjával való kapcsolat megteremtésére. Az itt végzett munka legnagyobb akadályát az igen jelentős és könnyen felkavarodó iszap jelenti. Egyelőre csak a bejárati pontot sikerült megtisztítani. A felsorolt bontási munkákat szeretnénk volna idén még elvégezni, de ismét problémák jelentkeztek a barlangkutatók miatt. Ezekről részletesen a "Gondjaink" c. fejezetben szólnunk.

Kutatási tervünk a barlang részletes fotódokumentációjának elkészítését is célul tűzte ki. Meg kell azonban állapítani, hogy egy ilyen jellegű dokumentációra soha nem mondható, hogy elkészült.

Az előző évek során összegyűjtött dia vagy filmanyag alapján csak kiegészítő feltételek elkészítését akartuk megcsinálni. Persze az ember telhetetlen és mindig többet akar. Így beláttuk, hogy az elkészült felvételekkel sem lett olyan a gyűjtemény, amihez már nem lehet semmit hozzátenni. Rá kellett jönni, hogy

ez a munka soha nem ér véget, mindig készül új vagy jobb felvétel.

A tervezett video- és filmfelvételek a közbejött látogatási tilalom miatt nem készült el.

3.1.3. A barlang térképezése

1978-tól kezdődően folyt térképezési munka a barlangban. A munka folyamatáról már előző kutatási jelentéseinkben részletesen beszámoltunk és 1:200 méretarányú térképet közöltünk is a felső szinten húzódó járatokról.

Jelen kutatási jelentésünk mellékletét képező 1:100 méretarányú térkép az 1978-1984-ig tartó munka összegzésének tekinthető.

A térkép felvételéhez szükséges alapvonalakat a Boltív-forrástól kiindulva vezettük végig a barlangon. A helyi sajátosságok miatt a felmérés során úgy döntöttünk, hogy külön poligon helyett - ahol lehetséges a beépített vezetőkötetet használjuk. Így csak a ritkábban használt oldaljáratokban kellett a poligont lefektetni. A beépített vezetőkötél rögzítési pontjait úgy alakítottuk ki, hogy azok jelentős igénybevétel is elbírijanak. Így megrongálódásuktól hosszú ideig nem kell tartani, tehát egy későbbi felmérésnél mint alappontok használhatók lesznek. A kiadvány gyakorlatának megfelelően közöljük ezen pontok koordinátáit.

Az alkalmazott helyi koordinátarendszer origója az Alagutforrás felett levő fix pontra esik. A + X tengely a helyi mágneses É-i irányra, a + Y tengely pedig a K-i irányra illeszkedik. A pontok Z koordinátáit az áttekinthetőség és könnyebb értelmezés végett a Malom-tó átlagvizszintjéhez -104,0 m B.f. magassághoz - képest adjuk meg. A magasság levezetése a Malom-tó hídjába épített, szintezett alappontból történt.

Az irányszögek mérését egy vízalatti használatra alkalmassá tett függőkompasszal végeztük, alumínium légzőkészülékek alkalmazása mellett. A sokszögoldalok hosszát mérőszalaggal határoztuk meg, míg a lejtőszögeket fokív segítségével mértük. A felmérés során több helyen kellett irányszög mérésére geológiai kompaszt alkalmazni, mert a szűkebb oldaljáratokban mással nem lehetett dolgozni. A gyors látástávolság csökkenés időnként rákényszerített bennünket a műszerállások fotózásos rögzítésére.

A felmérés során több esetben lehetőségünk volt zárt sokszögvonal kialakítására, és így a kapott záróhibák számítás útján történő kiegyenlítésére. A szögmérések pontosságát minden esetben oda és vissza történő méréssel ellenőriztük. A járatok kontúrvonalait a felméréssel együtt csak ritkán sikerült felvennünk. Ezért úgy döntöttünk, hogy méterenként keresztaszelvényeket készítünk és ezek segítségével szerkesztjük meg a barlang vízszintes vetületét. Ez a munka a zavaros vízben igen nehéz feladatot jelentett.

A szerkesztés során igen nagy segítség volt, hogy korábban jelentős mennyiségű fényképet készítettünk a járatokról. Ezek alapján a jellemző morfológiai elemek felrajzolása egyszerűbben történhetett.

A barlang hosszának meghatározásánál a poligon térbeli hosszát vettük figyelembe, ami közelítőleg a járatok tengelyét követte.

A térképpel kapcsolatos egyéb megjegyzések

A térkép É-i tájolási méretaránya 1:100-as.

A térképlapon található a morfológiailag jellemző helyeken felvett keresztaszelvények - helyhiány miatt - 1:200-as méretarányban kerültek ábrázolásra.

A térkép mellékleteként közreadjuk a barlang jelentős részeinek hossz-szelvényét is, szintén 1:200 méretarányban. A szelvények azonosítása a hasadékok megnevezése alapján könnyen elvégezhető. A jelzések az elfogadott nemzetközi barlangtérkép jelkulcs figyelembevételével kerültek alkalmazásra. A térkép a barlang 1984. november 30-ig megismert részeit mutatja be.

Az állandósított mérési pontok koordinátajegyzéke

pont jele	x	Y	z	A pont helye
A	0	0	104,0	Alagút forrás feletti alappont
Aa	0	0	100,4	Alagút forrás
B	-4,5	11,8	104,2	Dexion-ág
C	-5,1	17,7	100,1	Delfin levegős-terem
D	-15,1	16,2	116,3	Száraz bejárat
E	-4,3	30,2	100,6	Fekete-fal
F	-7,6	34,4	100,5	Óriás-terem bejárat
G	-33,1	22,0	83,5	Óriás-terem vége
H	-38,4	10,9	75,6	Örvény-folyosó

pont jele	x	y	z	A pont helye
I	-50,8	13,9	71,4	István-terem
M	-25,4	-8,6	106,8	Magassági alappont
T	-32,6	4,1	106,2	Táró bejárat

3.2. Beszámoló az Esztrámosi
Rákóczi- és Surrantós-
barlangokban végzett
tevékenységről

Kutatási engedély

Az OKTH Északmagyarországi Felügyelőségének 12/29/1982. V.25. sz. engedélye alapján tevékenykedünk.

Jelen engedély 1984. dec. 31-ig volt érvényes.

Új engedélyért folyamodtunk a fenti szervhez.

3.2.1. Új vízalatti területek feltárása

R á k ó c z i - b a r l a n g

Ebben az évben jelentős sikert értünk el a Rákóczi-barlang II. sz. tavának kutatása során.

A tó vizsgálatát igen régóta végezzük és éppen ezért volt számunkra is meglepő, hogy jelentős ismeretlen járatot sikerült feltárnunk. Ez a járat 30 m-nél mélyebben húzódik, és a tó felszínén észlelhető irányát követi. Végpontja az úszó bázistól kb. 50 m távolságra van és 38 m mélységben található. A hasadék jelenlegi végpontján egy közel függőleges kürtő indul. Ebben a kürtőben Kalinovits Sándor 44 m-es mélységet ért el. A kürtő tovább folytatódik, csak jelentősen szűkült keresztmetszettel. A további bejárás lehetséges. A feladatot bűvártechnikai okok miatt egyelőre nem tudtuk elvégezni.

A nagy mélység és a bázistól mért viszonylag nagy /70 m-es/ távolság leküzdése a levegőellátás módjának megváltoztatását kívánja. Jelenleg 2x7 l-es 150 atm légzőkészülékeket használunk. Egy ilyen légzőkészülékkel a bűvár 2100 l levegőt tud magával vinni. Ha 30 l/perc átlagos levegőfogyasztást veszünk figyelembe. Könnyen kiszámítható, hogy a felszínen 70 percig lélegezhetünk a készülékből. A mélységben ez az idő jelentősen csökken. A 40 m-es mélység eléréséhez és az onnan történő felemelkedéshez kb. 8 percre van szükség. 20 m-es átlagmélységben számolva a le és felszálláshoz $30 \times 2 \times 8 = 480$ l levegőre van szükség. A maradék 1720 l levegő, 40 m-es mélységben $30 \times 4 = 120$ l/perc fogyasztással $1720 : 120 = 14,5$ percig elegendő. Mivel zárttéri merülésnél csak a levegőkészlet felének felhasználása tervezhető, így még 5 perc sem jut a lenti munkavégzésre, ami rövid ahhoz, hogy a feladatot el tudjuk végezni.

Nagyobb úrtartalmú készülék használata a szűkület legyőzésére nem alkalmas. Ezért megkezdjük egy felszínről történő levegőellátó rendszer összeállítását.

S u r r a n t ó s - b a r l a n g

Az 1982-es évben átúszott Y-tó és Kakszes-terem szifon ismételt vizsgálatát végeztük el. Az ismételt szifonúszás során két jelentéktelen oldalágat sikerült megismerni. Ezen felül egy szifonke-rülő száraz -járatot tártunk fel. A járat igen szűk, de kis munkával aránylag könnyen járhatóvá tehető. Mivel Szakosztályunknak csak a barlang vízalatti járatainak kutatására van engedélye, ezt a munkát nem végeztük el.

Az 50m-es tó vizsgálata új eredményt nem hozott

Térképezési munka

Folytattuk a barlangok felmérését, illetve az ahhoz szükséges fix pontok beépítését. A vízalatti területek felmérésének közre-adása egyelőre még nem várható a jelentős méretekből származó felmérési nehézségi miatt.

A barlang száraz részeinek felmérését is el kellene, illetve szeretnénk végezni, hogy a vízalatti területek térképe kapcsolható legyen. Erre a munkára az OKTH-tól külön engedélyt kívánunk kérni.

Fotódokumentáció:

Az elmúlt évek során jelentős mennyiségű fotó készült a barlang jellegzetes pontjain. Jelenleg egy album összeállításán dolgozunk, ami bemutatná a barlang jelentősebb értékeit. Beszereztük a barlang feltárásának kezdeti időszakában készült felvételek egy részét. Elvégeztük a képek azonosítását és lefényképeztük a jelenlegi állapotot. Ezen képek készítése még nem fejeződött be. Terveztük egy összehasonlító dokumentáció kiadását a barlang pusztulásának bizonyítására.

Karbantartási munka

Az 1983-as évi jelentésünkben részletezett károk kijavítása és a megsemmisült eszközök pótlása, amit végeztünk - kevés sikerrel. Sajnálatos esemény történt az augusztus 20-i kutatóútunk során. Amíg a bűvármerüléshez szükséges felszerelések beszállítását végeztük a II.sz. tóhoz, addig a "hídon" hagyott felszerelések közül eltűnt egy vízalatti akkumulátoros fényszóró.

Ez az eset az előző évi események folytatásának tünt. Így felkerestük a helyszínen tartózkodó Benedek Józsefet, a Kazincbarcikai barlangkutatók képviselőjét. A beígért rendőrségi feljelentés hatására a csoportjában tevékenykedő két bódvarákói fiatalember lakásáról előkerült a fényszóró. A történetek mélyesen felháborítottak bennünket.

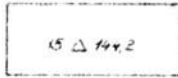
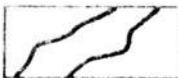

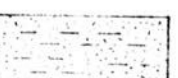

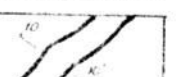

Morfológiai és genetikai vizsgálatok

A több éve folyó adatgyűjtési munkát folytattuk, és kiterjesztettük a VII. szinti táróból nyíló kisebb üregekre is. Az összegyűjtött adatok vizsgálata folyamatban van, de eredmények közzlésére még nem alkalmas.

Budapest, 1985. február 08.

/: Kalinovits Sándor :/
a kutatócsoport vezetője

	Állandósított mérési pont számmal és tszf. magassággal
	Egyéb pont tszf. magassággal
	Barlangjárát kontúrvonala
	Felső járatszint kontúrja
	Alsó /takarásban levő/ járat kontúrja
	Alsóbb /kétszeres takarásban levő/ járat kontúrja
	Függőleges akna vagy kürtő, relatív mélységgel
	Függőleges letörés relatív mélységgel /2 m-nél kisebb mélység esetén adat nélkül/
	Meredek lejtő, rézsű
	Lejtő a nyíl irányában /a lejtő meredeksége az idomvonalak sűrűségével arányos/
	Omladék, közettörmelék
	Omlásveszélyes hely
	Agyag, finomszemésés kovás törmelék
	Vizenyős, sáros hely
	Sztalaktit és sztalogmit
	Időszakos vízfolyás nyomvonala
	Állóvíz, tó
	Keresztszelvény helye, iránya és száma
	Mesterséges építmény, fal
	Lépcsők

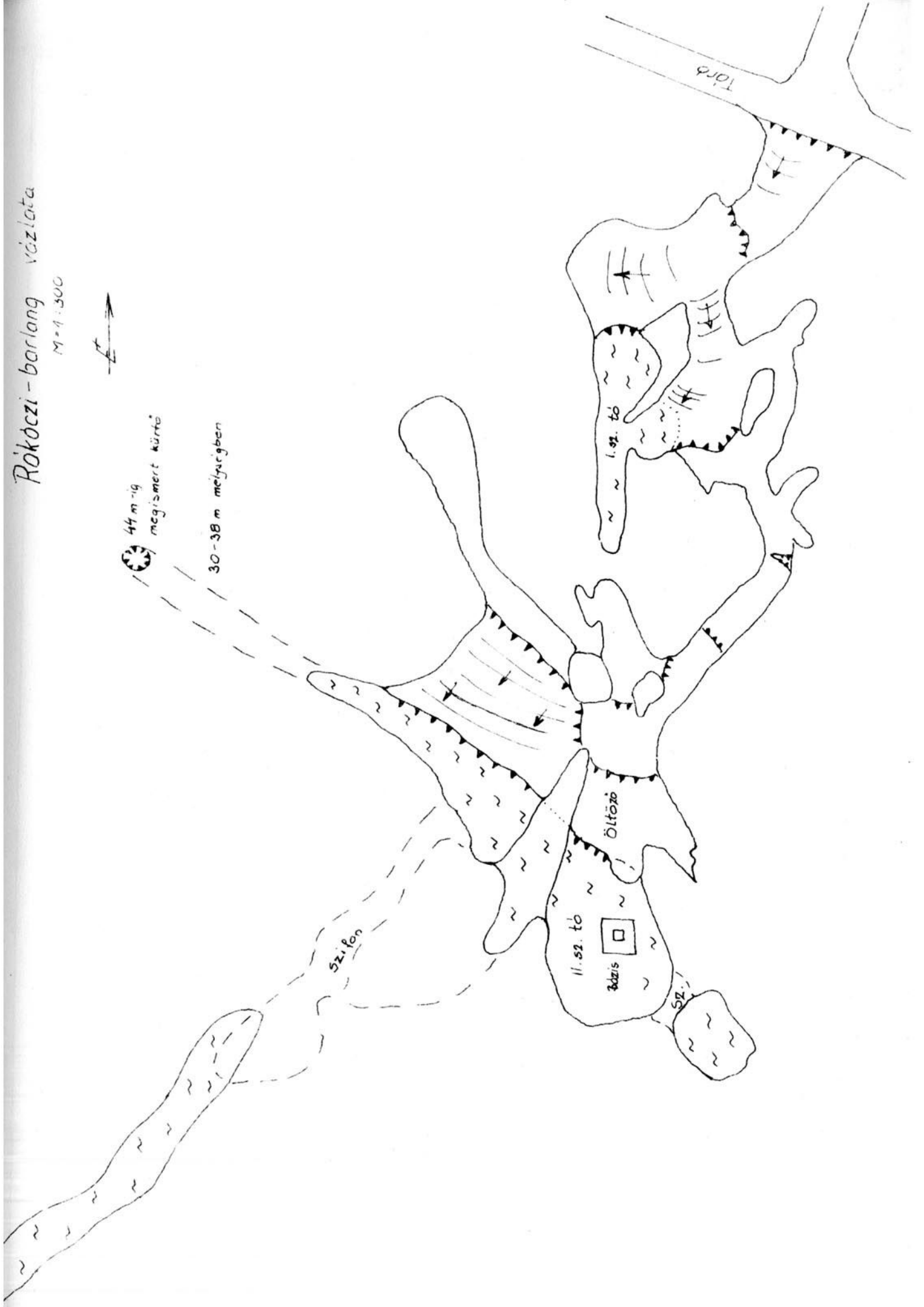
Rökóczi-barlang vízlelata

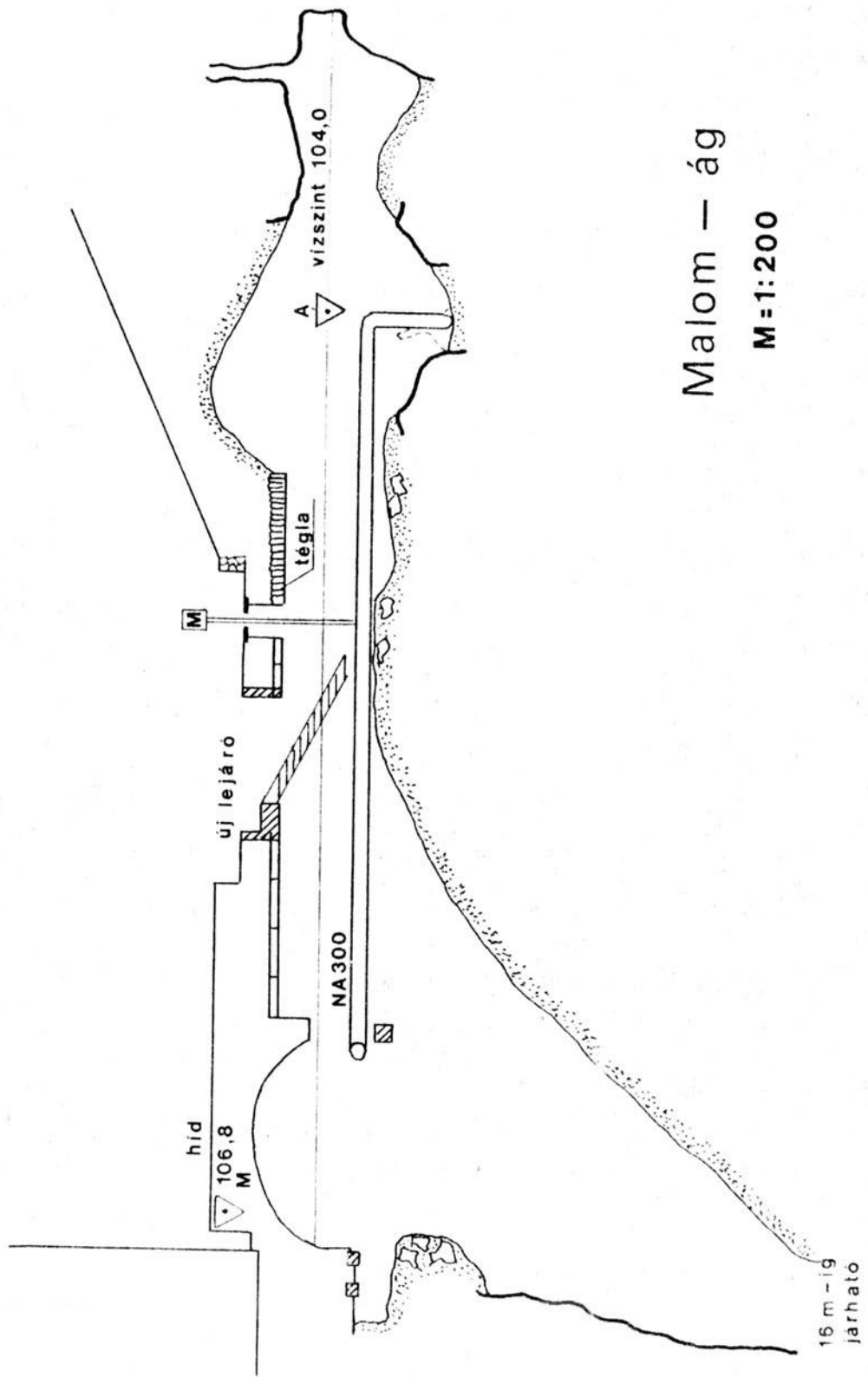
M=1:300

44 m-ig
megismert kürtő

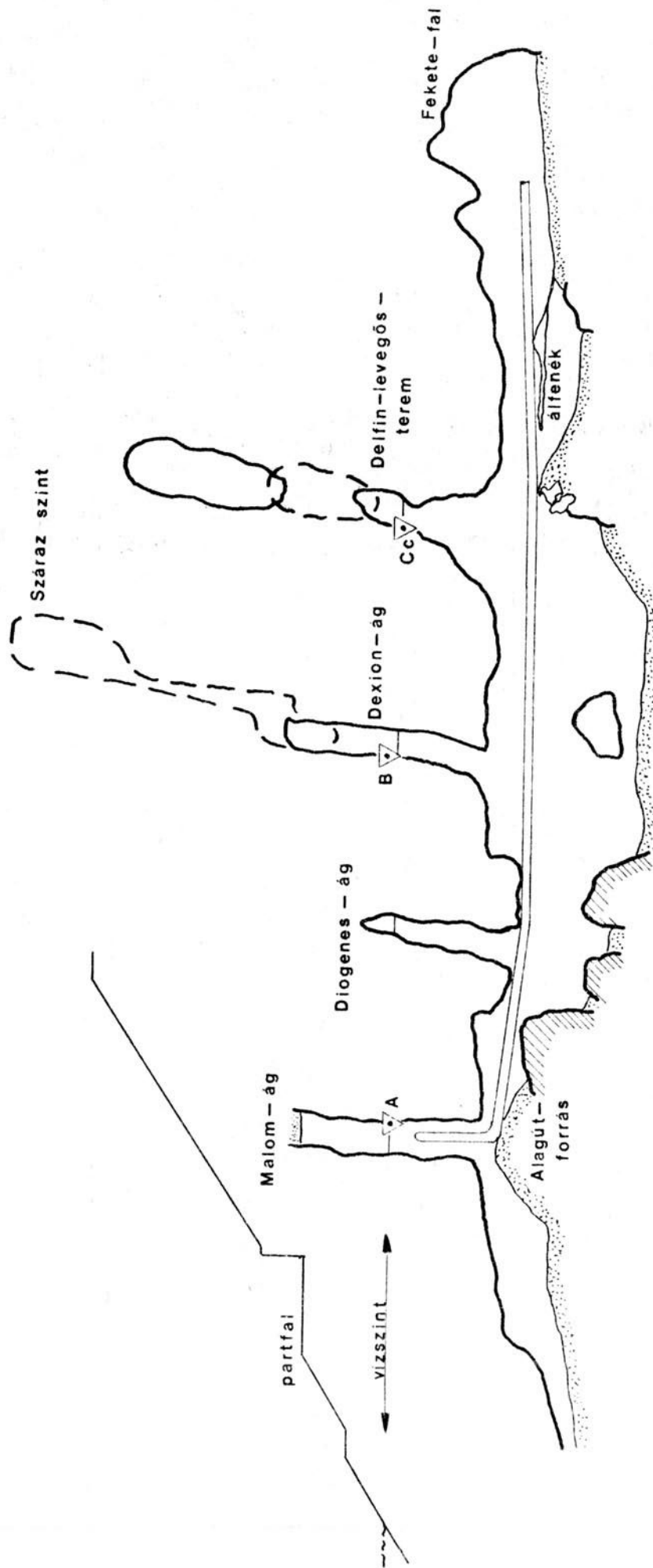
30-38 m mélységben

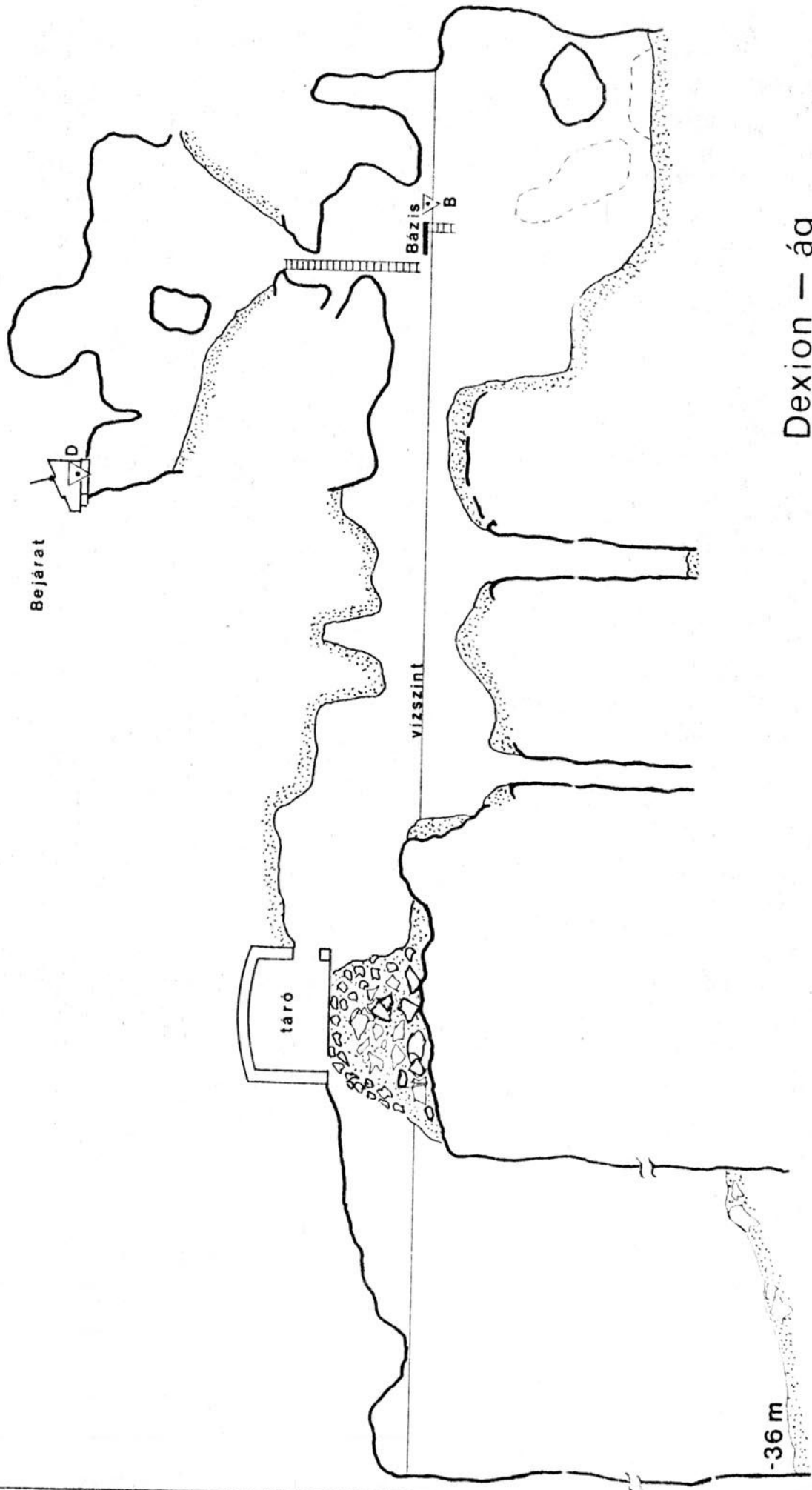

Malom — ág

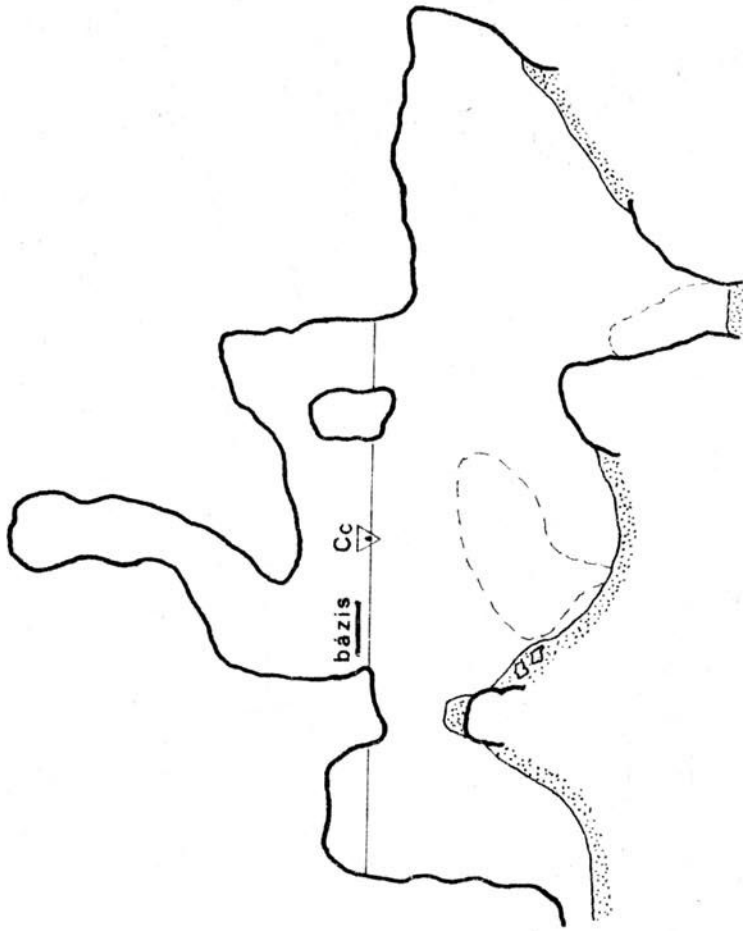
M=1:200

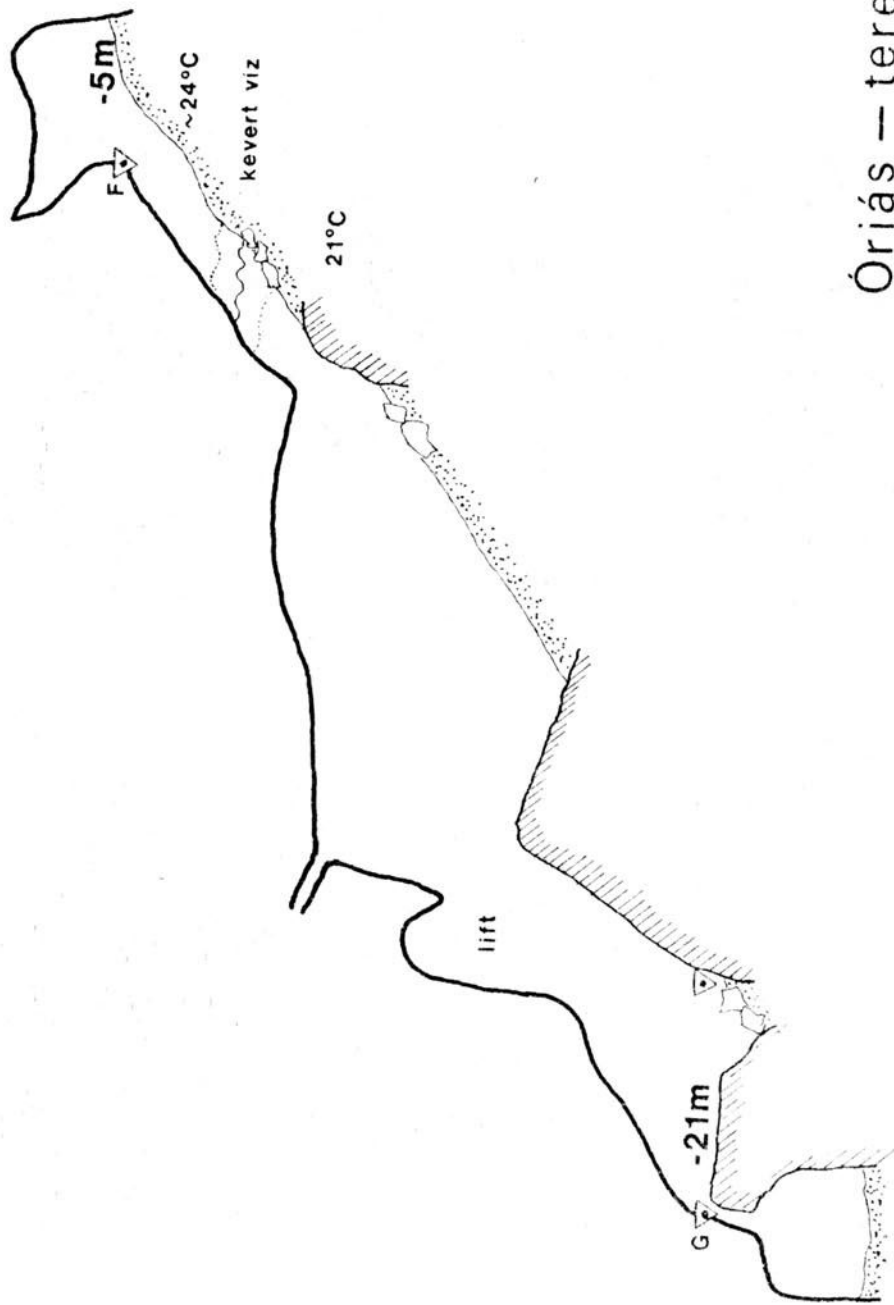
Összekötő folyosó

Dexion — ág

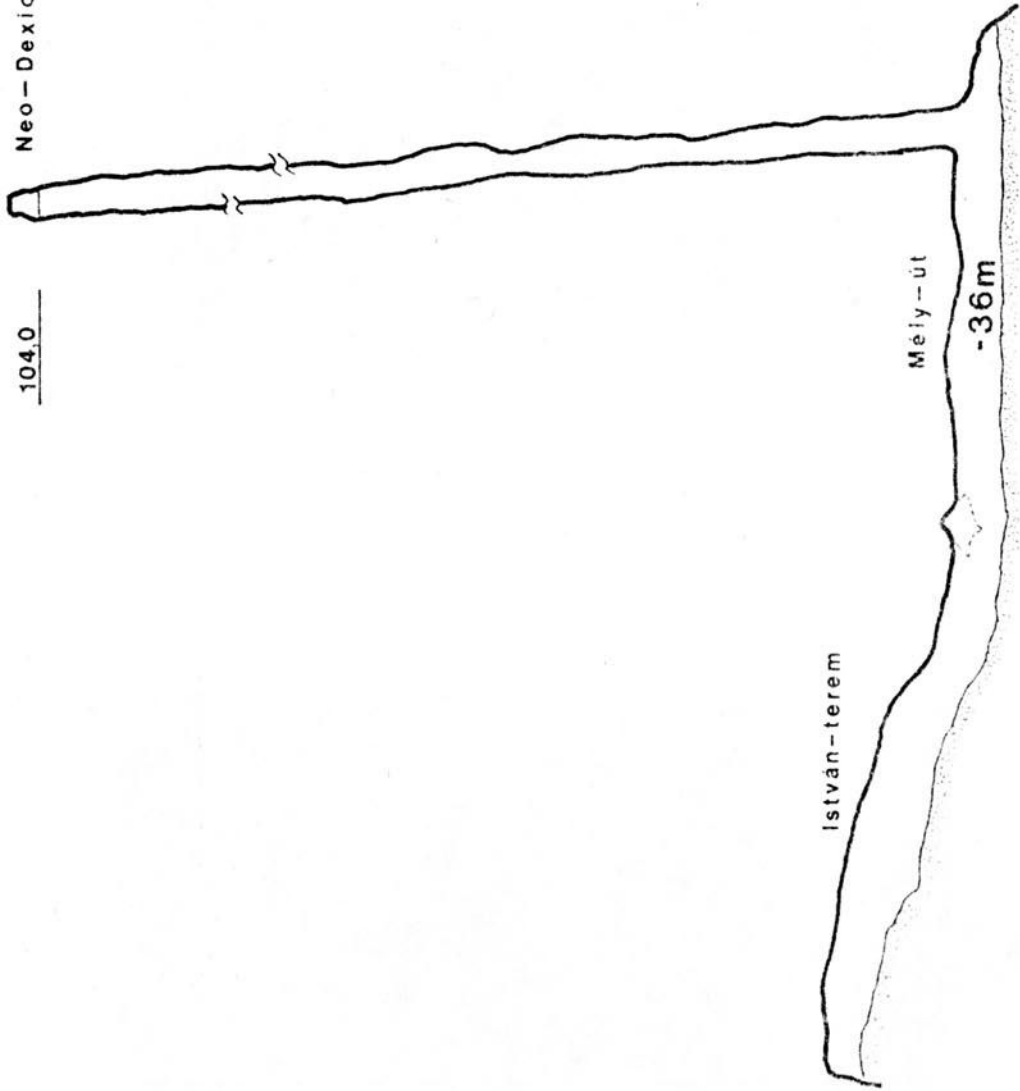
Delfin – levegős – terem

Óriás – terem

Neo-Dexion -- ág

104,0

-30m. alatti összekötő folyosó

